

Василь Ягулов,
доктор педагогічних наук, професор
ORCID ID 0000-0002-8956-3170
Ігор Диба
ORCID ID 0000-0002-1968-708X
Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського

РЕАЛІЗАЦІЯ ВИМОГ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

У статті представлено методологічні засади організації та здійснення дистанційного навчання (ДН) у системі військової освіти як міждисциплінарна наукова проблема. Актуалізація і забезпечення навчальної та військово-професійної суб'єктності слухачів у системі післядипломної освіти, основу яких складає методологічна підвалина суб'єктно-діяльнісного навчання, є основною методологічною основою дистанційного навчання та забезпечення неперервності військово-професійної освіти офіцерського складу в інформаційному суспільстві. У процесі організації ДН необхідно створювати та забезпечувати таку методологічну траєкторію набуття післядипломної освіти офіцерами – суб'єкт навчальної діяльності – суб'єкт квазіпрофесійної діяльності – суб'єкт власної психічної активності – суб'єкт військово-професійної діяльності у Збройних силах (ЗС) України.

***Ключові слова:** суб'єкт; суб'єктність; суб'єктні прояви; дистанційна освіта; засоби та технології дистанційної освіти; система післядипломної освіти; офіцер як суб'єкт навчальної діяльності.*

Постановка проблеми. Досвід провідних країн світу щодо активного впровадження дистанційної освіти, інтенсивність розвитку сучасної науки, новітні наукові відкриття, швидке вдосконалення та розвиток цифрових технологій, культура інформаційного суспільства тільки актуалізують провідну роль освіти в стійкому розвитку та підтриманні їх потенціалу у всіх сферах суспільного виробництва, у т.ч. і реалізації права громадянина на здобуття освіти. Суттєвий потенціал дистанційного навчання мається і для системи військової освіти, технології якого дають можливість модернізувати як традиційну військово-професійну підготовку військових фахівців, так і використовувати змішану форму їх підготовку – дистанційну, заочну та очну.

Так, результати аналізу та узагальнення наукової літератури і дисертаційних досліджень з проблеми організації дистанційного навчання (ДН) показують, що здебільшого увага дослідників зосереджена на застосуванні його технологій в освітньому процесі ВНЗ. Водночас організація навчального процесу зі застосуванням технічного, технологічного та інформаційного видів потенціалу засобів і технологій ДН відповідно до психолого-педагогічних засад його впровадження у військову освіту України в сучасній педагогічній науці залишається поза увагою науковців. Хоча слід підкреслити, що військові науковці вбачають суттєві резерви ДН у системі військової освіти [1, с. 96, с.130].

Забезпечення функціонування в повній мірі системи дистанційного

навчання в межах держави не вдалось, практично, поки що жодному вищому військовому навчальному закладу (ВВНЗ) і ВНЗ України у наслідок невирішеності низки організаційних і технологічних проблемних питань. Крім правової основи, специфіки інформації локальних комп'ютерних мереж у системі військової освіти відповідно – обмежений, а мережа Інтернет не завжди відповідає вимогам специфічного навчального матеріалу [1, с. 112, 140].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зарубіжних країнах активні наукові пошуки щодо ДН розпочалися в 70-90 рр. ХХ ст. (Р. М. Деллінг (R. M. Delling), О. Пітерс (O. Peters) (Німеччина); Б. Холмберг (B. Holmberg) (Швеція, Німеччина); Д. Кіган (D. Keegan) (Англія); Ч. А. Ведемейер (C. A. Wedemeyer), М. Г. Моор (M. G. Moore), Ф. Саба (F. Saba) (США). Переважній більшості з цих науковців притаманний гуманістичний методологічний підхід до ДН, коли на першому плані знаходяться гуманні цінності (пріоритет людських цінностей; розвиток самосвідомості; розуміння інших осіб; увага до почуттів і емоцій людини; активна залученість того, хто вчиться, в процес вивчення та обстановку, в якій протікає навчальний процес) [5].

Так, для теорії Б. Холмберга характерною є застосування емпатичного підходу до ДН, який, на його думку, зменшує «екстремальну» трансактну дистанцію індустріального ДН, тобто в такому навчанні обов'язково має бути діалог [7]. У зв'язку з цим є доцільною для методології ДН наступна думка: «Вчення як вчитися» (learning how to learn) і «як знаходити корисні джерела» (how to find useful resources) становляться найбільш актуальними для ДН [9].

Слід підкреслити, що для вищезазначених та інших західних науковців характерні висока науковість і чітка методологічна позиція щодо ДН. Але такий підхід, практично не характерний для вітчизняної педагогічної думки.

Так, аналіз наукових напрацювань провідних фахівців у галузі технологізації освіти та дидактичного потенціалу ДН (А. Андрєєв, В. Биков, А. Гуржій, А. Довгялло, М Жалдак, В. Кухаренко, В. Олійник, Н. Сакович, Є. Смірнова-Трибульська, П. Стефаненко, А. Чефранова, Б. Шуневич та ін.), теоретичних і методичних аспектів використання сучасних ІКТ у навчальному процесі (А. Артюхіна, І. Богданова, І. Гавриш, В. Докучаєва, В. Жужжалов, Ш. Каланова, Т. Коваль, С. Конюшенко, В. Лінькова, Г. Міхалін, Н. Морзе, С. Семеріков, В. Трайнев, Ю. Тріус, А. Трофімов, Є. Удовік, А. Фридланд, О. Шапран, Л. Шкутін, В. Шолохович та ін.) практично, з одного боку, не «зачіпаються» методологічні аспекти ДН, а з іншого – демонструють, що ДН і застосування його технологій у підготовці офіцерського складу має суттєвий педагогічний потенціал.

Мета статті – дослідити сутність, зміст та взаємозв'язки основних структурних складових методологічного обґрунтування ДН, запропонувати шляхи реалізації дистанційного навчання в освітньому процесу закладів вищої військової освіти.

Методи дослідження. Дослідження проведене із застосуванням таких теоретичних методів: системний аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення й систематизація; ідеалізації та абстрагування.

Виклад основного матеріалу. Суттєвим позитивом у наукових напрацюваннях цих та інших дослідників є те, що вони виокремлюють низку позитивних характеристик ДН та його технологій – модульність, гнучкість, асинхронність, далекодійність, паралельність, економічність, інтернаціональність, достатню якість, різно- і багатоманітність джерел навчальної інформації, які є вкрай актуальними та перспективними для системи військової освіти.

Для актуалізації цих позитивних аспектів ДН і творчого використання ІКТ у системі післядипломної освіти необхідно виконати мінімум одну методологічну умову – актуалізувати суб'єктний потенціал як педагогів, так і слухачів, і постійно забезпечувати та стимулювати їх суб'єктну поведінку як суб'єктів педагогічної та навчальної діяльності. Викладач має займати місце наставника-консультанта та бути по-справжньому ним – координувати навчальну діяльність слухача, а слухач має бути самостійним, автономним і відповідальним суб'єктом навчальної діяльності.

Тут насамперед складніше зі навчальною суб'єктністю слухача, який має проявляти свою суб'єктну поведінку та бути справжнім суб'єктом як навчальної, так і військово-професійної діяльності, оскільки наша система освіти не завжди «хоче мати справу зі суб'єктами», оскільки вони, як правило, є не «зручними» для педагогів, яким легше і простіше мати справу з об'єктною поведінкою слухачів. У зв'язку з цим інколи треба, з одного боку, «перевчати» самих педагогів щодо їх суб'єктного ставлення до набуття освіти слухачами, а з іншого – продемонструвати педагогам необхідність суб'єктного буття у всіх сферах – повсякденній як громадянина України, службовій як офіцера та військового професіонала, педагогічній як суб'єкта педагогічної діяльності, фаховій – як викладача конкретної військово-спеціальної дисципліни.

Отже, методологічною підвалиною успішної реалізації ДН в системі військової освіти є актуалізація суб'єктного потенціалу та суб'єктної поведінки слухачів у процесі набуття післядипломної освіти, чому сприяє усвідомлення та дотримання таких методологічних вимог:

по-перше, провідних методологічних ідей щодо гуманізації, індивідуалізації, технологізації, інформатизації та професіоналізації системи післядипломної освіти в ЗС України;

по-друге, андрагогіки (пріоритет самостійності слухача у навчальній діяльності; спільна діяльність слухача як з педагогом, так і з іншими, хто вчиться разом; опора на досвід слухачів; індивідуалізація; системність; контактність (термін А.А. Вербицького); актуалізація результатів набуття освіти; розвиток освітніх потреб слухачів; усвідомленість слухачами смислу і результатів набуття післядипломної освіти).

Ці вимоги складають методологічну підвалину системи дистанційної освіти також у ЗС України, оскільки вони враховують світові тенденції в ДН і сучасний педагогічний досвід. Найголовнішим методологічним і навчальним принципом у будь-якій системі ДН, у т.ч. і в військовій освіті є принцип формування суб'єкта учіння та навчальної діяльності, а також його всебічне стимулювання та підтримання. Це насамперед його самостійність, гнучкість, рефлексивність, автономність і відповідальність у навчальній діяльності.

Ми вважаємо, що кожен слухач у системі післядипломної освіти, які мають громадянську і військово-професійну позицію, свідомість і самосвідомість, є носієм предметно-практичної – військово-професійної – діяльності, ініціатором військово-професійного пізнання та становлення менеджерами середньої ланки управління, чия активна діяльність має чітко спрямовану професійну орієнтованість і направлена на становлення суб'єктом оперативно-тактичної ланки управління в ЗС України. Відповідно, основним інтегральним показником їх суб'єктності в навчальній діяльності є навчальна суб'єктність, яка підтримується та стимулюється військово-професійною суб'єктністю та подальшим професійним кар'єрним просуванням.

Науковці слушно наголошують, що свідомо активність людини спрямована, як правило, на пізнання та перетворення внутрішнього і зовнішнього світу в ідеальній і предметно-практичній діяльності: суттєвим аспектом є те, що суб'єкт повністю володіє структурою діяльності, в якій приймає участь, розпочинаючи від усвідомлення її мотивів і цілі до отримання запланованого результату, здатності адекватно її оцінювати, творчо рефлексувати та своєчасно відкоригувати [3; 4].

Основним проявами суб'єктності офіцера в навчальній діяльності в системі післядипломної освіти та безпосередньо у дистанційній формі навчання є такі його прояви:

- усвідомлення своїх військово-професійних і навчальних потреб та їх свідоме сприйняття до задоволення у формі набуття освіти у дистанційній формі навчання;

- свідомо включеність у систему військово-професійної освіти як її суб'єкта та сумлінна реалізація основних навчальних функцій;

- військово-професійна спрямованість пізнавальних дій, вчинків і в цілому навчальної діяльності;

- самостійність і автономність у навчальній діяльності;

- здатність нести відповідальність за результат набуття післядипломної освіти.

Для формування суб'єктності слухача у навчальній діяльності в системі дистанційної освіти та її підтримання слід спиратися, на нашу думку, на такі теорії та концепції:

- освіти особи протягом всього життя;

- інформатизації усіх сфер людського буття, у т.ч. і освіти та військової

справи; це передбачає формування інформаційного освітнього простору як всієї держави, так і окремих її сегментів, наприклад, військово-професійної освіти;

– сучасні концепції навчання, насамперед такі як компетентнісна, проблемна, контекстна, співробітництва, які складають поряд зі суб'єктно-діяльнісним підходом, методологічну основу ДН.

Ідея забезпечення навчання особи як громадянина та фахівця протягом усього життя поступово стає провідною в сучасній українській педагогіці, оскільки відбувається усвідомлення науковцями, керівниками та більшістю громадян суспільної та професійної перспективності та необхідності цієї концепції навчання – забезпечення кожній особі умов для постійного професійного розвитку, самовдосконалення, творчої реалізації впродовж усього життя та професійного буття своїх загальних і професійних здатностей. [11; 12]

Це по суті для України та її ЗС нова освітня парадигма, основними провідними рисами якої є:

наступність усіх етапів освіти та єдність всіх її організаційних форм – очної, заочної, дистанційної, формальної, неформальної та інформальної;
гнучкість, адаптивність;
гуманність.

Ці риси дають можливість багатьом науковцям, експертам та організаторам освіти вважати навчання протягом життя ключовим чинником підготовки працівників до умов конкуренції в глобальній економіці, оскільки така освіта підвищує соціальну і професійну мобільність фахівців, розвиває і вдосконалює їх здатність повноцінно функціонувати як соціальних і професійних суб'єктів [1, с. 3].

Організація міжнародного співробітництва та розвитку (OECD) смисл поняття «навчання протягом життя» у своїх документах розкриває як необхідність пошуку шляхів розвитку економічного потенціалу через нарощування людського капіталу, що, у свою чергу, має сприяти підвищенню рівня життя та укріпленню демократії в суспільстві [10].

Підхід ЮНЕСКО характеризується більш гуманістичним ставленням до освіти, оскільки вона зосереджує більше уваги на всебічному розвитку особистості в процесі освіти протягом життя, аніж на акцентуації уваги на економічній доцільності такої освіти. На думку експертів ЮНЕСКО, навчання протягом життя має, з одного боку, сприяти охопленню особи освітою усе її життя, а з іншого – залучати для цього всі ймовірні засоби та організаційні форми освіти для забезпечення всіх людей рівними можливостями для розвитку себе як особистостей [1, с. 96; 6; 8].

Система ДН та його технології передбачають, з одного боку, зняття обмежень (у межах допустимого у військовій сфері) щодо використання сучасних інформаційних технологій і програмних засобів у системі військової освіти, а з іншого – обґрунтовувати такі організаційно-педагогічні умови ДН у ВВНЗ, які «усувають» завади впровадження дистанційної освіти

для військовослужбовців у ЗС України. Такий підхід буде відповідати смислу семантичного поля поняття «навчання протягом життя», який поданий у доповіді Європейської комісії щодо показників якостей освіти протягом життя: під навчанням протягом усього життя вбачається вся навчальна діяльність людини, яка здійснюється протягом життя, спрямована на покращення знань, умінь і компетентностей в особистій, громадській, суспільній та/чи професійній сфері [1, с. 66].

Це означає, що сучасні освітні системи не можуть більше функціонувати тільки на традиційних методиках навчання, на опануванні певного обсягу знань, навичок і вмінь, а мають основну увагу звернути та спрямувати на формування учня, студента, слухача та врешті-решт особи як суб'єкта навчальної діяльності, на розвиток їх навчальної суб'єктності як основної методологічної підвалини навчання протягом життя. Це насамперед також пов'язано з тим фактом, що швидкість оновлення інформації в інформаційному суспільстві зростає небаченими до нині темпами і, відповідно, отриманих у професійному навчальному закладі знань, навичок і вмінь становиться недостатньою для професійної мобільності фахівця в сучасному суспільстві та виробництві, у т.ч. безпосередньо у військовій сфері. Це пов'язано з тим, що успішна військово-професійна діяльність військовослужбовців, як показує досвід сучасних війн і воєнних конфліктів, особливо гібридних війн, технології якої використовує проти України Російська Федерація, вимагає від них засвоєння нових знань, формування і розвиток нетипових для військової сфери видів компетентності, які стають інструментами для ефективного саморозвитку як військового професіонала та успішного суб'єкта військово-професійного буття.

А для цього має змінюватися сама система військової освіти, оскільки традиційна система не здатна впоратися з такими завданнями. Слід відмовлятися від системи освіти, яка насамперед орієнтована на надання як можна більшого обсягу знань офіцерам, при якій ключовою постаттю є, на жаль, педагог, а такою постаттю мають стати курсанти (слухачі) з їх життєвим і військово-професійним досвідом, перспективами суб'єктного та професійного зростання. Це передбачає співтворчість, пріоритетність суб'єктних і професійних перспектив кожного курсанта (офіцера) як військового професіонала, паритетність суб'єктних дій всіх учасників педагогічного процесу як його суб'єктів.

Усе це передбачає зміну орієнтирів у підготовці педагогів для системи військової освіти, забезпечення системного, систематичного та постійного підвищення їх кваліфікації. Вони насамперед мають змінювати свою парадигму педагогічної діяльності з авторитарної на гуманістичну, навчитися керуватися у своїй педагогічній діяльності принципами компетентнісного, проблемного, контекстного та суб'єктно-діяльнісного навчання, рішуче відмовлятися від парадигми знанєвого, авторитарного навчання.

Отже, успішне застосування дистанційної форми навчання у системі військової освіти передбачає творче комплексне застосування педагогами

усіх сучасних концепцій навчання з опорою на сучасні методологічні підходи до підготовки військових фахівців – компетентнісний, інформаційний, контекстний і суб'єктно-діяльнісний.

Наприклад, необхідним організаційним елементом системи ДН є інформаційний підхід, оскільки інформаційне «поле» його суб'єктів, яке створюється за допомогою навчальної інформації, апаратних засобів, телекомунікаційного забезпечення (мережне обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, персональні комп'ютери, обладнання для відеоконференцзв'язку тощо). Без них не можна уявити систему ДН, організувати освітній процес та її технологіями, забезпечувати навчальну діяльність слухачів з безперебійним цілодобовим доступом до веб-ресурсів та ін. Головна технологічна вимога до них – це пропускна здатність телекомунікаційних каналів, які мають забезпечувати всім користувачам доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів такої якості, яка необхідна для реалізації освітнього процесу в синхронному (on-line) й асинхронному (off-line) режимах [2].

Особливої уваги потребують рекомендовані ресурси вузької тематики навчального матеріалу, відповідної адаптації під особливості сприйняття інформації суб'єктами навчального процесу. Для цього їх слід застосувати разом вже з наявними курсами на відкритих і комерційних навчально-інформаційних платформах мережі Інтернет. Ці ресурси мають створювати сприятливі організаційно-педагогічних та інформаційно-технологічні умови для ДН, зокрема такі: забезпечувати можливість хронологічного відслідковування досягнутих результатів слухачами; алгоритмізувати навчальний процес та оптимізувати управління ним; індивідуалізувати навчання, створити умови для актуалізації суб'єктного потенціалу як педагогів, так і слухачів; моделювати тематику інформаційного контенту для подальшої роботи з ним. Для цього можна використовувати інтерактивний сервіс TimeLine в освітньому процесі ВВНЗ, що надасть можливість підтримки формування персонального TimeLine мультимедією, геопозицією тощо.

Так, при викладанні теоретичного матеріалу важливим аспектом є формування “довірчої категорії” авторів і матеріалів з каналів і відеохостингів (YouTube, Udemu та ін.). Як додаткові засоби прямого включення з фахівцями та експертами можливе використання сервісів on-line зв'язку (Bigbluebutton, Skype, Facebook Messenger, Telegram тощо), які дають змогу аналізувати інформацію та відповідати на поставленні завдання у зручний для кореспондентів час. На етапах актуалізації базових знань і рефлексії доречними є сервіси для здійснення опитування в режимі реального часу (Google Form, Poll, Surveymonkey.com і т.п.).

Для організації самостійної роботи слухачів доцільними є масові відкриті on-line курси на платформах edX, Coursera, Prometheus, Edera, а також сервіси по розробці інфографіки (наприклад, Draw.io, Infogr.am, Easel.ly) або створення інтелект-карт (Popplet, MindMeister тощо),

використання віртуальних on-line лабораторій: Yenka.com, Virtulab.net та ін. Будь-який з етапів освітнього процесу можна вдосконалити за допомогою елементів on-line гри, прикладом для розроблення яких є сервіс LearningApps.org. Відсутність єдиного алгоритму використання технологій електронного навчання в організації освітнього процесу покладається саме на викладача, спираючись на власний досвід, досвід своїх колег, досліджуючи матеріали про дидактичні можливості on-line ресурсів, визначає їх доцільність та розробляє методику застосування [1, с. 146].

Висновки.1. З'ясовано, що в дистанційному навчанні найголовніше – це стимулювання та підтримка суб'єктності офіцера в навчальній діяльності, основним проявами якої в системі післядипломної освіти є такі:

– усвідомлення ним військово-професійних і навчальних потреб та їх свідоме сприйняття до задоволення у формі набуття освіти у дистанційній формі навчання;

– свідомо включеність у систему військово-професійної освіти як її суб'єкта та сумлінна реалізація його основних навчальних функцій;

– самостійність і автономність у навчальній діяльності;

– військово-професійна спрямованість пізнавальних дій, вчинків і в цілому навчальної діяльності.

2. Доведено, що для досягнення цілей дистанційного навчання у ЗС України необхідно комплексно реалізувати провідні ідеї та принципи компетентнісного, інформаційного, контекстного і суб'єктно-діяльнісного підходів до підготовки військових фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми впровадження дистанційного навчання і освітньому процесі вищих військових навчальних закладів та можливі шляхи їх вирішення: зб. мат. 1 міжнарод. науково-практ. конф. За ред. Тищенко М.Г. (Київ, 16 листопада 2018 р.). Київ, 2018. 21с.

2. Ягупов В. В. Інформаційно-комунікаційні технології в дистанційному навчанні майбутніх кваліфікованих робітників: зб. наук. пр. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. – Львів, 2015. – Вип. 4, ч. 2. – С. 202-205. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/10783/> (дата звернення: 28.12.2018 р.).

3. Ягупов В. В. Свистун В. І. Студент как субъект учебной деятельности. *Нові технології навчання: зб. наук. пр. в 2 ч.* [За гол. ред. В. О. Зайчук]. Спеціальний випуск № 58: Духовно-моральне виховання і професіоналізм особистості в сучасних умовах. Київ. Вінниця, 2009. Ч. 1. С. 32–39.

4. Ягупов В.В. Суб'єктність учнів як основна детермінанта дистанційного навчання в системі професійно-технічної освіти. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України №11.*; [За гол. ред. В.О. Радкевич та ін.]. Київ : Інститут ПТО НАПН України, 2016. С.29-36. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/166209/1/SUBEKTNIST.pdf> (дата звернення: 28.12.2018 р.).

5. CollinsA. HalversonR. Rethinking Education in the Age of Technology: The Digital Revolution and Schooling in America. Teachers College. Columbia University, 2009.176 p.

6. European Commission. European report on quality indicators of lifelong learning.Brussels : Directorate-General of Education and Culture. 2002. 95 p.

7. Holmberg B. A. Theory of Teaching-Learning Conversations // Moore M. G. Handbook of Distance Education. The Pennsylvania State University. 2007.P.69-75.

8. The World Bank A World Bank Report: Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy Challenges for Developing Countries // The International Bank for Reconstruction and Development / URL: http://siteresources.worldbank.org/INTLL/Resources/Lifelong-Learning-in-the-Global-KnowledgeEconomy/lifelonglearning_GKE.pdf
9. Lengrand, Paul. Prospects of Lifelong Education / Paul. Lengrand, A. J. Cropley. Ed., 1979. 197 p.
10. Recurrent Education: A Strategy for Lifelong Learning. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), URL : <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED083365.pdf>. 1973 (дата звернення: 20.12.2018 р.).
11. Taylor, P. C. Transformative science education. In R. Gunstone (Ed.). Encyclopedia of Science Education. Dordrecht, The Netherlands: Springer. 2015. PP.1079–1082.
12. Wanstreet C.E. Interaction in Online Learning Environments. A Review of Literature / The Quarterly Review of Distance Education, Volume 7(4), 2006.– 399 p.

REFERENCES

1. Za redaktsiyu Tyshchenko M.G. (2018). Problemy vprovadjennya dystanciynogo navchannya v osvitiomuy procesi vishih viyskovykh navchalnih zakladiv ta mojljvi shljahy ih dbhsshennya [Challenges of ADL implementation in the educational process of higher Military educational Institutions and possible ways of their solution] Zbirnyk materialiv 1 mijnarodnoi naykovo-praktychnoi konferencii (66, 96, 112, 130, 140, 146 s.). Kyiv (in Ukrainian).
2. Yagupov V.V. (2015). Informatsiyno-komunikatsiyni tehnologii v distantsiynomu navchanni maybutnih kvalifikovanih robItnikiv. [Information and communication technologies in distance learning of future skilled workers.], Zbirnik naukovih prats, za redaktsiyu Kozyara M.M., Nichkalo N.G.(pr. v 2, 4 ch. 202-205. S. <http://lib.iitta.gov.ua/10783/> (data zvernennya 28.12.2018 r.)). Lviv (in Ukrainian).
3. Yagupov V.V., Svistun V.I. (2009). Student kak sub'ekt uchebnoy deyatel'nosti [Student as a subject of educational activity] Novi tehnologii navchannya: Spetsial'nyi vipusk # 58: Duhovno-moralne vihovannya I profesionalizm osobistosti v suchasniy umovah za gol. red. V. O. Zaychuk: zb. nauk. pr. v 2 ch..(Ch. 1. –32–39) Kyiv – Vinnitsya (in Ukrainian).
4. Yagupov V.V. (2016) Sub'Ektivist uchniv yak osnovna determinanta distantsiynogo navchannya v sistemi profesiyno-tehnichnoi osviti [Subjectivity of students as the main determinant of distance learning in the system of vocational education] Naukoviy visnik Institutu profesiyno-tehnichnoi osviti NAPN Ukrainu #11; Za gol. red. V.O. Radkevich ta In.. (29-36. s. <http://lib.iitta.gov.ua/166209/1/SUBEKTNIST.pdf> (data zvernennya: 28.12.2018 r.)). Kyiv (in Ukrainian).

РЕЗЮМЕ

Василий Ягупов,
доктор педагогических наук, профессор
Игорь Дыба
Национальный университет обороны Украины
имени Ивана Черняховского

Реализация тренований методологических подходов дистанционного обучения в системе высшего военного образования

В статье представлены методологические основы организации и осуществления дистанционного обучения (ДО) в системе военного образования как междисциплинарная научная проблема. Актуализация и обеспечение их учебной и военно-профессиональной субъектности в системе последипломного образования, основу которого составляет методологическое основание субъектно-деятельностного обучения. Учебная и военно-профессиональная субъектность слушателей является методологической основой

обеспечения непрерывности военно-профессионального образования в информационном обществе. Процесс организации ДО необходимо создавать и обеспечивать такую их методологическую траекторию получения последипломного образования - субъект учебной деятельности - субъект квазипрофессиональной деятельности - субъект собственной психической активности - субъект военно-профессиональной деятельности в ВС Украины.

Ключевые слова: субъект; субъектность; субъектные проявления; дистанционное образование; средства и технологии дистанционного образования; система последипломного образования; офицер как субъект учебной деятельности.

SUMMARY

Vasiliy Yahupov,
Doctor of pedagogical sciences, Professor
Igor Dyba
National Defense University of Ukraine named
after Ivan Cherniakhovskiy

Implementation of Methodological Principles of Distance Learning in the System of Postgraduate Education in the Armed Forces of Ukraine

Introduction. *The article is dedicated to the methodological principles of organization and implementation of distance learning (DL) in the system of military education. It is viewed as an interdisciplinary scientific problem, which primarily concerns the transformation of students and teachers into real agents of the educational process during DL introduction and realization in the Armed Forces of Ukraine.*

Purpose. *To investigate the essence, content and interconnection of the main structural components of the methodological substantiation of the DL, and to propose ways of implementing institutions of higher military education in the educational process.*

Methods. *The study was conducted using the following theoretical methods: analysis and synthesis, induction and deduction, comparison, classification, generalization and systematization; idealization and abstraction.*

Results. *The development of students' military-professional competence as agents of the operational-tactical level of management*

Originality. *The article deals with the methodological concepts of the subject-activity approach of its interaction, support and implementation of the DL in the system of postgraduate military education*

Conclusion. *The article presents some theoretical approaches and practical decisions are presented as the basis of the future pedagogical organization of the subject-activity approach supplemented by the leading principles and main provisions of the andragogical, contextual and competent approaches.*

Key words: *agent; agency; agent manifestations; distance learning; means and technologies of distance learning; system of postgraduate education; officer as an agent of educational activity.*